

Geen verband tussen worpgrootte en bedrijfsvoering

J. de Boer (onderzoeker sectie schapenhouderij PR)

Het aantal grootgebrachte lammeren per toegelaten ooi is een van de belangrijkste kengetallen voor moderne schapenhouders.

Reden voor het Nederlands Texels Schapenstamboek (NTS) en het PR om na te gaan of er een verband bestaat tussen de worpgrootte en de manier waarop de schapen gehouden worden.

Opzet van het onderzoek

Om na te gaan of er factoren zijn die de lammerproductie beïnvloeden is een enquête onder 284 leden van het NTS gehouden. Dit is een steekproef uit de 1780 actieve leden van het NTS. De geënquêteerde leden hebben samen 19 % van het aantal ooiën in de stamboekpopulatie. Deze leden kregen ongeveer twee weken voor de voorjaarsinspectie een vragenformulier thuisgestuurd. De vragen hadden o.a. betrekking op de beweiding, voeding en behandeling voor het dekken. Bij het bezoek van de inspecteur werden de vragen doorgenomen en eventuele onduidelijkheden opgelost.

Op deze wijze zijn van 181 bedrijven de enquêteformulieren teruggekomen op het PR. Ondanks de intensieve samenwerking met de inspecteurs was de respons lager dan verwacht.

De gegevens zijn verwerkt met als belangrijkste vraag of er een verband bestaat tussen de worpgrootte en de manier van bedrijfsvoering. Daarom zijn naast de enquêtegegevens ook de gegevens van de worprijsten van 1986 tot en met 1988 gebruikt voor dit onderzoek.

Wat voor bedrijven deden mee?

50 % van de ondervraagde bedrijven ligt op zandgrond, 33 % op kleigrond en 14 % op veengrond. Slechts 5 % van de bedrijven die schapen houden ligt op slecht ontwaterde grond. De deelname aan keuringen is groot, 46 % doet altijd mee, 22 % doet nooit mee aan keuringen. Op slechts 10 % van de bedrijven worden de schapen door de vrouw verzorgd. Meer dan de helft van de schapenhouders heeft langer dan 15 jaar ervaring met schapen, 65 % van de schapenhouders is dan ook ouder dan 40 jaar.

Veel schapen worden gehouden op de kleinere bedrijven, 60 % van de bedrijven heeft 0 tot 10 hectare land. De helft heeft zelfs minder dan 6

hectare grasland, overigens schaaft 35 % van de bedrijven de schapen vooral in najaar en winter uit. Er wordt niet veel stikstof gestrooid, 65 % van de bedrijven strooit minder dan 300 kg zuivere stikstof.

De worpgroottes

De worpgrootte bij de oudere ooiën was 1,78 en bij de eenjarige 1,22. Het aantal grootgebrachte lammeren per toegelaten oudere ooi was 1,33 en bij de eenjarigen 0,69. Het aantal ooiën dat voor vervanging of uitbreiding wordt aangehouden is hoog. Ongeveer 50 % van de bedrijven houdt meer dan de helft van de oilammeren zelf aan. Gezien de ontwikkeling in de schapenhouderij zal dit voor een belangrijk deel uitbreiding zijn.

Sterfte

Bij 60 % van de bedrijven is de sterfte onder de lammeren van de oudere ooiën minder dan 10 %. Bij de eenjarigen was dit 15 %. De sterfte is berekend uit het aantal geboren lammeren en de lammeren die gestorven zijn tussen geboorte en tatoeage.

Vorbereiding dekseizoen

De oilammeren worden in het algemeen 15 dagen later dan de oudere ooiën toegelaten bij de ram. Op 62 % van de bedrijven krijgen de halfjarige ooiën geen aparte behandeling, 22 % geeft extra krachtvoer en 12 % maakt kleinere dekgroepen.

De helft van de bedrijven laat de ram twee tot vier weken voor het dekken naast de ooiën weiden. Op 66 % van de bedrijven wordt flushing toegepast.

Voeding ooiën en lammeren

Tijdens de dracht wordt zowel ruwvoer als krachtvoer verstrekt. Op 15 % van de bedrijven wordt

Welke factoren bepalen de worpgrootte.

overigens in het geheel niet bijgevoerd. Als krachtvoer wordt door 70 % van de bedrijven gebruik gemaakt van schapenbrok. Gedurende de dracht wordt door 85 % niet meer gevoerd an 350 gram per dag. Na het lammen voert 44 % van de schapenhouders de oaien meer dan 750 gram krachtvoer per dag. 67 % van de schapenhouders voert niet langer bij dan tot 5 weken na het lammen.

De schapenhouders verstrekken snel krachtvoer aan de lammeren. 47 % doet dit binnen twee weken terwijl 90 % van de lammeren krachtvoer ter beschikking krijgt op een leeftijd van vier weken. Over het algemeen gaat men hiermee door totdat de lammeren 4 tot 5 maanden oud zijn. Het spenen gebeurt in 80 % van de gevallen na 10 weken.

Gezondheidszorg

Op 3 bedrijven na ontwormen alle bedrijven de

oaien. Ook de lammeren worden op de meeste bedrijven ontwormd. Dit gebeurt om de 3 tot 6 weken. Ook de enting tegen het bloed vindt plaats op 64 % van de bedrijven, 40 % behandelt de oaien tegen leverbot. 70 % van de schapenhouders bekapt de oaien twee tot drie maal per jaar.

Geen verband voor de onderzochte groep

Binnen de groep die de enquête teruggestuurd hebben is er geen verband gevonden tussen management en worpgrootte. Het aantonen van een verband is mogelijk niet gelukt doordat er binnen de bedrijven tussen de jaren veel variatie is. De bedrijven met de grootste worpen zijn niet ieder jaar dezelfde. Verder is de respons lager geweest dan de verwachting.

Door de enquête is er wel een goed beeld ontstaan van de manier waarop de leden van het NTS hun schapen houden.